

Stockholms stads barnombudsman

Rapport 2025

Stockholms
stad

Stockholms stads barnombudsman
Rapport 2025

Diarienummer: KS 2025/1297

Lina Lundström
Barnombudsman
Stadsledningskontoret
E-post: lina.lundstrom@stockholm.se
start.stockholm

Produktion: Webb- och kommunikationsstöd, serviceförvaltningen
Omslagsfoto: Simon Gate

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Inledning	6
1. Barn som rättighetsinnehavare	8
Införliva barnrätten – mål för Stockholms stad	8
Stadens möjligheter att förverkliga barnkonventionen	9
2. Nuläge för barn i otrygga boenden i Stockholms stad	10
3. En trygg bostad – olika definitioner	11
Internationell definition av skäligt boende	11
Nationell definition av hemlöshet	11
Strukturell hemlöshet	12
Stockholms stads definition av hemlöshet	13
Barnrättslig definition av ett tryggt boende	13
4. Förflyttningar för att stärka barns rätt till trygg bostad	15
Ett barnrättsligt bostadsförsörjningsarbete	16
Kunskap för träffsäkra insatser	16
Kunskap om barn	16
Kunskap från barn	17
Kunskap som grund för analys	18
Barn som individer med rättigheter	18
Barnrätten gäller för alla – alltid	19
En sammanhållen stad som samverkar	19
5. Avslutning	20
Källförteckning	21
Barnombudsmannens arbete 2024/2025	24
Att driva på barnrättsarbetet	24
Att stödja barnrättsarbetet	25
Bilaga 1	26

Förord

Stockholms stads barnombudsman har till uppgift att driva på och stödja utvecklingen av arbetet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) i staden. I uppdraget som barnombudsman träffar jag strateger, controllers, enhetschefer, avdelningschefer och förvaltningschefer samt de i staden som själva träffar barn och unga. I möten med förskolepersonal under 2024 fick jag en bättre inblick i deras barnrättsarbete. Personalen i förskolan går utbildningar, gör analyser, dokumenterar och arbetar varje dag enträget och målmedvetet med att säkerställa att alla barn får sina rättigheter tillgodosedda.

De som arbetar på förskolan är överens: En av de största utmaningarna med barnrättsarbetet är att säkerställa barnets **samtliga** rättigheter när de **grundläggande** rättigheterna inte finns på plats. Det är inte bara förskolepersonalen som upplever det så. Andra verksamheter i staden och en enig forskarkår uttrycker samma sak – barnrättsarbetet riskerar att inte göra någon skillnad så länge barnet inte har en trygg bostad. Om ett barn slussas mellan tillfälliga, trånga och otrygga boenden blir barnrättsarbetet svårt. Med andra ord: om barns rätt till en trygg bostad inte tillgodoses riskerar stadens insatser – för en likvärdig skola, en meningsfull fritid, en lätt tillgänglig socialtjänst och strategier för att minska risken för unga att dras in i kriminalitet – att bli ineffektiva.

Dialogen med förskolepersonal, tillsammans med en mängd andra dialoger i staden och länet, med civilsamhället och forskare inom området, avgjorde fokus för denna rapport. Rapporten utgår från att en trygg bostad är en rättighet för samtliga barn i Stockholms stad enligt artikel 27 och artikel 2 i barnkonventionen och grundar sig i Stockholms stads mål att säkerställa denna rättighet. Stockholms stad är en förebild där vi genom innovation, kunskap och beslutsamhet tillsammans kan säkerställa rätten till en trygg bostad för alla barn.

Lina Lundström, Stockholms stads barnombudsman, september 2025

Sammanfattning

Rapporten belyser gruppen barn som lever i otrygga boenden, en situation som allvarligt kan påverka deras liv och rättigheter. Ett otryggt boende kan vara att bo trångt, att flytta ofta eller att bo i miljöer präglade av våld eller hot. En växande orsak till att barn hamnar i en otrygg bostadssituation är strukturell hemlöshet, där familjer trots arbetsinkomst inte har råd eller möjlighet att bo tryggt.

Barnets rätt till en trygg bostad finns tydligt uttryckt i barnkonventionen, men i praktiken är det otydligt vem eller vilka som har skyldighet att säkerställa denna rättighet. Därmed riskerar barns rättigheter att bli teoretiska istället för verkliga.

Stockholms stad har ambitiösa mål om jämlikhet och barns rättigheter. Stadens medarbetare arbetar aktivt för att stärka bostadssituationen för utsatta grupper. Stadens mål förutsätter kraftfulla åtgärder som grundar sig i barnrättslig kunskap om nuläget.

Rapporten föreslår att barnrätten ska integreras tydligare i stadens bostadsförsörjningsarbete. Detta innebär att stadens kunskap om barn som lever i otrygga boenden behöver vidareutvecklas. Det innebär också att barns och ungas röster behöver bli en självklar del i beslutsunderlag för bostadsförsörjningsarbetet.

Rapporten lyfter att barns rätt till ett tryggt hem inte bara handlar om bostadspolitik, utan också om barnets rätt till utbildning, hälsa, trygghet och delaktighet i samhället. Ett tryggt boende är grunden för att barns övriga rättigheter ska kunna bli verklighet. För att få till en tryggare och ännu mer jämlik stad behövs ett långsiktigt, sammanhållet och stadsövergripande arbete med barns rätt till trygg bostad.

Inledning

En otrygg bostad skapar större sårbarhet hos ett barn än hos en vuxen. Rätten till en trygg bostad är därför starkare i barnkonventionen än vad den är i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (Wind, Vols, Roorda 2023, Finansdepartementet 2022). Ett hem är en rättighet men också ett medel för att säkerställa ytterligare rättigheter. Det är också en förutsättning för att nå stadens mål att bli en likvärdig stad, en stad för alla, oavsett ålder.

När barnets rätt till en trygg bostad säkerställs blir resultaten påtagliga (Rädda barnen och Sveriges stadsmissioner 2022). Då kan rätten till utbildning, en meningsfull fritid, en uppväxt fri från våld, god hälsa och delaktighet i samhället infrias.

När barn **inte** får rätten till en trygg bostad tillgodosedd riskerar de negativa konsekvenserna att bli stora. Att flytta ofta kan öka risken för oro och rotlöshet samt minska tilliten till andra (Samzelius 2020). En flytt från ena kommunänden till den andra kan omöjliggöra resor till förskola, skola och jämnåriga. Då missar barnet skolarbete, närvaron sjunker, samhörigheten och den sociala tryggheten minskar. När ett barn lever i en otrygg bostad, där någon exempelvis utövar våld eller hot, kan risken för att hoppa av skolan öka. Det ökar också risken för att barnet påbörjar ett missbruk och för att hen dras in i kriminalitet (Brottsförebyggande rådet 2023). När en trygg bostad saknas är risken stor att yngre barn stannar upp i sin utveckling och att vårdnadshavaren drabbas av psykisk ohälsa som kan leda till att omsorgen om barnet sviktar (Samzelius 2023).

Barn i en otrygg bostad lever ofta i ekonomisk utsatthet. Denna utsatthet ökar risken för att hamna i kriminalitet, för att själv bli offer för brott och för att utsätta sig för risker (Forte 2018).

Foto: Anna Åberg

Ekonomisk utsatthet ökar risken för psykisk ohälsa och ensamhet genom hela livet (Finkel m.fl. 2025). Följderna för den enskilda och för samhället blir påtagliga. Arbetet med att säkerställa barns rätt till trygg bostad är därmed en av flera centrala delar för att nå stadens övergripande mål.

Rapportens syfte är att skapa större förståelse för hur bostadsförsörjning kan ses utifrån ett barnrättsperspektiv då detta perspektiv ska ha en självklar plats i hela staden (Stockholms stad 2025). Bostadsförsörjningsarbetet i staden berör frågor om segregation, diskriminering, jämställdhet och migration. Dessa områden behöver kopplas ihop med barnrätten för att rättigheterna ska säkerställas. Fokus för denna rapport är avgränsat till stadens bostadsförsörjningsuppdrag, men även denna ansats är bred och därför har ytterligare avgränsningar gjorts. Dessa presenteras nedan.

Kommunens bostadsförsörjningsuppdrag kan delas upp i tre delar:

- det akuta bostadssociala stödet som utgår från socialtjänsten
- det befintliga beståndet
- framtida bostäder.

Rapporten fokuserar inte på det akuta bostadsstödet. Det finns tre motiv till denna avgränsning.

1. För det första når inte de bostadssociala stöd som en socialtjänst kan bistå med upp till en barnrättslig definition av en trygg bostadssituation (se del 3 i rapporten). Stödet kompenserar snarare när rätten till en trygg bostad inte tillgodoses.
2. För det andra finns det en växande grupp av barn som bor i otrygga bostäder som inte är målgrupp för socialtjänsten, den grupp som ofta benämns som strukturellt hemlösa (se del 3 av rapporten).
3. För det tredje är den strukturella hemlösheten just en strukturell problematik medan socialtjänsten har ett fokus på individen. Strukturella problem kan inte lösas med individuella insatser.

Rapporten fokuserar inte heller på framtida bostadsbyggande eftersom nya bostäder i dagsläget nästan uteslutande görs tillgängliga för stockholmare med relativt höga inkomster (Länsstyrelsen Stockholm 2025). Framtida bostadsbyggande är visserligen högst angeläget i barnrätten, men inte fokus för denna rapport. Arbetet med bostadsförsörjningens långsiktiga processer är en avgörande del för att nå målet om en jämlik stad där barnrätten är central. Långsiktiga bostadsförsörjningsmål ska utgå från en gedigen kunskap om vilka barn som lever i otrygga boenden samt motiv till detta (Holappa 2025).

Rapporten består av fem delar:

- Del 1 beskriver vad det innebär att barn är rättighetsinnehavare samt Stockholms stads mål för barnrätten.
- Del 2 är en nulägesbild av barn i osäkra boenden i staden.
- Del 3 diskuterar definitionen av ett otryggt boende.
- Del 4 tar upp förslag till möjliga steg framåt i stadens bostadsförsörjningsarbete.
- Del 5 reflekterar avslutningsvis om ett kontinuerligt och sammanhållet arbete för barnrätten.

1. Barn som rättighets- innehavare

En grundprincip i barnkonventionen är att alla barn har samma rättigheter och att rättigheterna inte är villkorade. Oavsett var och hur barnet bor (eller inte bor), vilken familjesituation barnet har, oavsett funktionsnedsättning, språkkunskaper, betyg, ekonomi, juridisk status eller brottsregister så har barnet rätt till allt det som uttrycks i barnkonventionen, utan åtskillnad.

Trots att barnkonventionen blev lag år 2020 är det fortfarande oklart vem som är skyldig att säkerställa alla barns rätt till en trygg bostad (Holappa 2023). Och för att en rättighet ska kunna utkrävas behövs en skyldighetsbärare (Regeringskansliet 2023). När skyldighetsbärare saknas riskerar rättigheten att bli en kvasirättighet, det vill säga en rättighet i teorin men inte i praktiken (Lindkvist 2022).

Enligt artikel 27 i barnkonventionen ska rätten till ett hem först och främst tillgodoses av barnets vårdnadshavare. När en vårdnadshavare inte kan ordna en trygg bostad så ska det allmänna bistå vårdnadshavarna med att säkerställa denna rättighet. Staten, och i förlängningen kommunerna, ska enligt barnkonventionen till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att vidta åtgärder som tillgodoser barns ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (Socialdepartementet 2018). Trots detta förtydligande har varken kommunen eller någon annan en juridisk skyldighet att säkerställa barns rätt till en trygg bostad i allmänhet. Istället har kommunen ett ansvar för bostadsförsörjningen i kommunen och en rad rättigheter som de kan utnyttja för att tillgodose denna rätt (Regeringskansliet 2023).

§27. Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.

- Konventionsstaterna erkänner varje barns rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.
- Föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet har, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.
- Konventionsstaterna ska i enlighet med nationella förhållanden och inom ramen för sina resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt och ska vid behov tillhandahålla materiellt bistånd och stödprogram, särskilt i fråga om mat, kläder och bostad.

Införliva barnrätten – mål för Stockholms stad

Stockholms stad har formulerat mål så att det blir möjligt att säkerställa alla barns rätt till en trygg bostad. Ett av inriktningsmålen för staden anger att det gemensamma arbetet ska leda till

en bostad för alla och i budgeten uttrycks att barnrättsperspektivet ska ta en självklar plats i hela staden. Kommunstyrelsen ansvarar för att säkerställa det systematiska barnrättsarbetet och alla nämnder och bolagsstyrelser ska förverkliga barnrätten när beslut fattas. Stockholms stads budget för 2025 uttrycker att ”ojämlikheten i barns uppväxtvillkor ska brytas och barns rättigheter ska stärkas” samt att ”barn i utsatta miljöer ska få det stöd de behöver oavsett om utsattheten grundas i föräldrars missbruk, våld i hemmet eller hemlöshet” (Stockholms stad 2025, sidan 3).

Stockholms stad arbetar systematiskt och långsiktigt med målen i Agenda 2030. Agendan lyfter vikten av att senast år 2030 säkerställa tillgång till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder för alla (Stockholms stad 2025). I stadens riktlinjer för bostadsförsörjning prioriteras grupper med svag ställning på bostadsmarknaden samt att skapa bra förutsättningar för personer med låga inkomster, exempelvis barnfamiljer med osäkra boenden (Stockholms stad 2021). I stadens program för att motverka hemlöshet lyfts särskilt barnfamiljer utan trygg bostad (Stockholms stad 2020) och staden har inrättat ett program för mänskliga rättigheter där barnrätten är prioriterad (Stockholms stad 2024).

Stadens möjligheter att förverkliga barnkonventionen

Stadens övergripande ambitioner visar sig på många sätt i staden. Exempelvis använder sig stadens kommunala bostadsbolag av internköer och vräkningsförebyggande arbete. Staden har en kommunal bostadsförmedling som kan prioritera särskilda grupper, såsom studenter eller äldre, när det gäller att hitta en bostad. Det finns också möjlighet att utreda barns bästa i stadsutvecklingsprojekt. Genom SHIS Bostäder erbjuder staden boendelösningar och behovsanpassat stöd för stockholmare som befinner sig utanför den ordinarie bostadsmarknaden. Dessutom arbetar socialtjänstens medarbetare aktivt med bland annat bostadsvägledning och praktiskt stöd i bostadssökande.

Genom att stärka rätten till bostad för alla stockholmare, oavsett ålder, visar stadens mål att staden har en vilja att ta ansvar för att säkerställa rätten till ett tryggt hem, särskilt för barn. Detta trots att det saknas skyldighetsbärare när det gäller barns rätt till en trygg bostad (Stockholms stad 2021 s. 8–9). Stadens styrdokument andas handlingskraft att införliva målet om stockholmarnas fokus, målen i Agenda 2030, målen för arbetet med de mänskliga rättigheterna och därmed barns rätt till en skälig levnadsstandard. Stadens mål ger möjlighet att använda befintliga befogenheter i stor utsträckning. Därmed kan barns rätt till en trygg bostad bli en rättighet i praktiken och inte endast i teorin.

” Stadens ambitioner är tydliga – barnrätten ska säkerställas och stärkas.

Stadens ambitioner är tydliga – barnrätten ska säkerställas och stärkas. Denna rapport är ett stöd för att systematiskt och med kraft införliva denna ambition och nå stadsövergripande mål med bostadsförsörjningsarbetet. För att detta ska lyckas krävs kunskap om nuläget. Nedan presenteras därför en nulägesbild som gäller barn i otrygga boenden i Stockholms stad.

2. Nuläge för barn i otrygga boenden i Stockholms stad

Nulägesbilden av barn i otrygga boenden finns bland annat i stadens socialtjänstrapport (Socialförvaltningen och Stockholms stad 2025). Rapporten visar att staden under 2024 hade kontakt med 134 barnfamiljer där det fanns 271 enskilda barn som beviljades bistånd för tillfälliga boendelösningar. Det var en minskning med 44 barnfamiljer och 122 barn jämfört med föregående år.

I Sverige påverkades 711 barn av avhysning under 2024. I Stockholms stad är det 21 barn. Denna siffra har ökat med 9 barn jämfört med rapporten 2023. Enligt stadens socialtjänstrapport 2024 har majoriteten av alla barnfamiljer som lever i ett otryggt boende saknat eget permanent boende i mer än ett år. Trångboddheten har minskat något senaste åren men siffrorna varierar i stadens stadsdelsområden.

Otrygga boendeförhållanden hör ofta ihop med knappa ekonomiska resurser. Andelen barn som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat under de senaste tio åren. Den vanligaste orsaken till försörjningshinder är arbetslöshet och den vanligaste orsaken till att det ekonomiska biståndet avslutas är ett påbörjat arbete. Barnfattigdomen (Rädda Barnen 2025) har minskat något men det är stor skillnad mellan stadens stadsdelsområden. Barn som lever med en ensamstående mamma med utländsk bakgrund är mest sårbara (Stockholms stad 2024c). Fler och fler hushåll har ett långvarigt behov av bistånd och behoven blir mer och mer komplexa. År 2023 hade 7,3 procent av alla barn i staden vårdnadshavare med skulder eller med pågående skuldsanering hos Kronofogden.

Den statistik som presenteras ovan ger en bild av barn i osäkra boenden som har kontakt med socialtjänsten. Denna grupp är inte fokus för denna rapport och samtidigt är det denna grupp som blir möjlig att måla upp en bild av, utifrån den statistik som finns tillgänglig. Staden, liksom andra aktörer, saknar siffror på de barn som lever i strukturell hemlöshet, vilka ofta inte har kontakt med socialtjänsten. Nulägesbilden kan med fördel därför kompletteras (se del 3 av rapporten).

För att skapa träffsäkra underlag till stadens beslut behöver de definitioner som staden använder i rapporter förklaras. Hur otrygga boenden definieras får följder för den statistik som tas fram och därmed för förståelsen av en situation. Därför presenterar följande avsnitt internationella och nationella definitioner, stadens definition och till sist en barnrättslig definition av en trygg bostad.

3. En trygg bostad – olika definitioner

För att ytterligare kunna utveckla arbetet med att säkerställa rätten till en trygg bostad för alla behöver begreppen förtydligas. Nedan presenteras därför definitioner av ett skäligt boende, av hemlöshet och till sist en barnrättslig definition av en trygg bostad.

Internationell definition av skäligt boende

Ett **skäligt boende** definieras på följande sätt av FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter:

- Att ha **besittningsskydd** över boendet och att vräkningar från bostad endast sker vid exceptionella omständigheter.
- Att boendet ska ha **basfaciliteter** för att säkerställa hälsa, personlig säkerhet, komfort och nutrition.
- Att **boendekostnader** ska vara överkomliga, som rimliga hyror och att det finns stöd för personer med låg inkomst genom bidrag, samt skydd mot orimliga hyreshöjningar.
- Att bostaden ska vara **beboelig**, ge skydd mot köld, mögel, fukt, skadedjur och andra faror för de boende.
- Att boendet är **beläget** i närhet av arbete, mataffärer, sjukvård, kollektivtrafik, skola och barn omsorg.
- Att boendet ska **respektera kulturella identitetsuttryck**.
- Att boendet ska vara **tillgängligt** oavsett funktionsnedsättning.

Enligt kommittén innebär rätten till bostad mer än tak över huvudet, det är en rätt att bo någonstans i säkerhet, frid och värdighet. Utifrån kommitténs definition spänner rätten till en trygg bostad över flera delar av kommunal verksamhet, såsom socialtjänst, utbildning, bostadsförsörjning, villkor för företagande, kultur och stadsplanering.

Nationell definition av hemlöshet

För att förstå vad en trygg bostad är kan även motsatt situation definieras, det vill säga hemlöshet. Socialstyrelsen utgår från att det finns fyra former av hemlöshet (Kunskapsguiden 2025):

- **Akut hemlöshet**, när en person sover utomhus, på ett vandrarhem, i skyddat boende eller annat akut boende.
- Person **utan boende efter kommande flytt eller avslutad vistelse på institution**. Exempelvis boende med stöd av LVU som SiS, HVB, heldygnsvård, anstalt eller häkte.
- **Långsiktiga boendelösningar med bistånd enligt socialtjänstlagen**, det vill säga socialt kontrakt, träningslägenhet eller andrahandskontrakt utan besittningsrätt.
- **Eget ordnat tillfälligt (max 3 månader) boende** som kan vara att bo ofrivilligt hos en bekant, hos familj, hos en privatperson utan kontrakt eller som ofrivilligt inneboende.

Socialstyrelsen nämner en ytterligare situation som inte är kategoriserad som en egen kategori utan som **annan eller okänd boendesituation**. Det kan handla om en familj som har fått permanent uppehållstillstånd men som inte kan skaffa en bostad och då blir kvar på asylboende. Det kan också gälla familjer som har ett eget kortsiktigt boende men utan kontakt med socialtjänsten.

Strukturell hemlöshet

I den här rapporten är begreppet strukturell hemlöshet centralt. Att befinna sig i strukturell hemlöshet handlar om att familjens inkomster inte räcker till för att skaffa eller behålla en bostad. I övrigt har familjen inget behov av socialt stöd. De vuxna i familjen har ofta arbete men inte tillräcklig inkomst för att hyra eller köpa en bostad, inte nog med kötid eller så når de inte upp till andra krav för en hyresrätt. De barn som befinner sig i strukturell hemlöshet har inte rätt till stöd i form av boende enligt socialtjänstlagen annat än i akuta fall. En barnfamilj i strukturell hemlöshet kan alltså få hjälp vid akut hemlöshet även om de inte har en social problematik men kan inte få hjälp på lång sikt. Insatser som är möjliga kan alltså inte säkerställa barnets rätt till en trygg bostad.

Ett annat sätt att prata om samma fenomen är att prata om dold hemlöshet, eller ”the in-betweeners of the housing market” (Grander och Sjöland Kozlovic 2023). I nationell bostadspolitik har gruppen strukturellt hemlösa kallats för ”mellangruppen” eller ”bostadspolitikens blindas fläck”. Fokus har varit antingen på de hushåll som är väletablerade på bostadsmarknaden eller på de grupper som får bostadssocialt stöd från socialtjänsten medan hushåll i strukturell hemlöshet glöms bort (Grander, föreläsning 2024).

Anledningen till att någon befinner sig i strukturell hemlöshet kan vara bostadsbrist och/eller att de bostäder som finns inte är tillgängliga för den som behöver. Det går ofta snabbt från det att en person når upp till de krav som ställs för att få hyra en bostad till att vederbörande blir hemlös (Sveriges stadsmissioner 2021). De som befinner sig i strukturell hemlöshet hamnar oftast där när pengarna inte räcker till, men strukturell hemlöshet kan leda till sociala problem som psykisk ohälsa, missbruk och andra former av utsatthet (Sveriges stadsmissioner 2021). Avsaknaden av en trygg bostad äventyrar alltså andra rättigheter och leder till nya stödbehov.

” Ett fokusområde för den nya socialtjänstlagen (SoL) som trädde i kraft den 1 juli 2025 är att stärka och utöka det förebyggande arbetet. Att erbjuda en trygg bostad för barnfamiljer i osäkra boenden skulle vara en betydande del i att arbeta förebyggande, enligt ny lagstiftning.

Länsstyrelsen i Stockholm lyfter att fler och fler i strukturell hemlöshet vänder sig till socialtjänsten för stöd, ofta för att ansöka om ekonomiskt bistånd (Länsstyrelsen Stockholm 2025). I och med att gruppen har blivit större har trycket på socialtjänsten ökat (Wind, Vols, Roorda 2023) men eftersom familjer i strukturell hemlöshet lever med en problematik som socialtjänsten inte har rådighet över har dessa familjer inte kunnat få stöd, bortsett från akuta insatser. Konsekvensen av att stödet uteblir kan bli att barn utelämnas till osäkra boenden och vårdnads-

havarna till en otrygg och ljusskygg bostadsmarknad. Strukturell hemlöshet kan leda till psykisk och fysisk ohälsa, vilket gör att familjer som först inte behöver hjälp från socialtjänsten senare når upp till kraven för att få bostadssocialt stöd. Ett fokusområde för den nya socialtjänstlagen (SoL) som trädde i kraft den 1 juli 2025 är att stärka och utöka det förebyggande arbetet (Regeringskansliet 2024). Att erbjuda en trygg bostad för barnfamiljer i osäkra boenden skulle vara en betydande del i att arbeta förebyggande, enligt ny lagstiftning (Socialdepartementet 2025).

Stockholms stads definition av hemlöshet

I Stockholms stads program mot hemlöshet definieras hemlöshet på följande sätt (Stockholms stad 2020):

- När en person saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisad till tillfälliga boendialternativ eller som sover utomhus.
- När en person bor på institution, i familjehem, annan vårdinrättning eller akuta boendelösningar och som inte har någon bostad ordnad vid eventuell utskrivning.
- När en person tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max under tre månader).

Barnfamiljer med **otrygg bostad** innefattas även i stadens arbete för att motverka hemlöshet. Stadens definition av barnfamiljer med otryggt boende är:

”... familjer eller ensamstående med hemmavarande barn under 18 år som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande andrahands- eller inneboendekontrakt och därför är hänvisade till tillfälliga boendialternativ. Dessutom familjer eller ensamstående med barn som vistas på institutioner, i familjehem eller annan vårdinrättning och inte har någon bostad ordnad vid utskrivning” (Stockholms stad 2023).

Stadens program för hemlöshet omfattar inte barnfamiljer utan uppehållstillstånd. De barn som har vårdnadshavare som inte lever i hemlöshet men där barnet själv är hemlös, ryms inte heller i definitionen av en otrygg bostad. Exempelvis barn som har rymt eller på annat sätt och på eget bevåg har lämnat hemmet på grund av otrygghet. (Nytt forskningsprojekt lyfter unga tjejjers erfarenheter av hemlöshet 2025). Utgångspunkten är att barnet eller barnen i regel bor där vårdnadshavaren är bosatt.

Barnrättslig definition av ett tryggt boende

En barnrättslig definition av ett tryggt boende utgår från att artiklarna i barnkonventionen ska tolkas tillsammans, ingen artikel kan användas utan att ta hänsyn till de andra. När barnrättsperspektivet får en självklar plats i hela staden kan denna barnrättsliga definition vara ett stöd.

Definitionen kan delas upp i tre delar:

1. Bostaden ska bidra till den levnadsstandard som krävs för bland annat barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling (artikel 27).
2. Ett tryggt boende ska möjliggöra att andra artiklar går att säkerställa. Det vill säga rätten till social trygghet, kultur och vila, meningsfull fritid, privatliv, möjlighet att vara aktiv i föreningsliv, anpassningar i hemmet, skydd, information, utbildning med mera.
3. Processerna när rättigheten ska säkerställas ska utgå från barnkonventionens fyra grundprinciper: inget enskilt barn eller grupp av barn ska diskrimineras, barns bästa ska beaktas, alla barn har rätt till liv och utveckling och barn har rätt till delaktighet.

” Barn och unga ska alltså, enligt barnrätten, få vara med när en otrygg bostad definieras.

Definitionen från FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är den som ligger närmast en barnrättslig definition av en trygg bostad. Men varken lokala, nationella eller internationella definitioner kan sägas nå upp till den barnrättsliga definitionen. En av grundprinciperna i barnkonventionen är att barn ska få sin röst hörd i frågor som berör dem. Barn och unga ska alltså, enligt barnrätten, få vara med när en otrygg bostad definieras. Denna rättighet säkerställs inte i någon av definitionerna.

Barnkonventionens grundprinciper:

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad.

4. Förflyttningar för att stärka barns rätt till trygg bostad

Myndigheter, civilsamhälle och akademi föreslår förändringar i bostadspolitiken både på nationell och kommunal nivå. Enligt Socialstyrelsen är en framgångsfaktor för att lyckas med bostadsförsörjningen att uppmärksamma just barn. Det beror på att vuxenperspektivet ofta blir rådande. Resultatet från utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning (Finansdepartementet 2022) visar att det krävs utvalda och riktade åtgärder för utsatta grupper, såsom barn. Utredningen beskriver att det är nödvändigt med särskilda åtgärder riktade till strukturellt hemlösa barnfamiljer. På så sätt blir det möjligt att främja jämlika uppväxtvillkor. En särskild åtgärd är en stärkt samverkan mellan stat och kommun eftersom ansvaret för barnfamiljer med osäkra boenden har hamnat mellan stolarna. Utredningen föreslår även förändrade krav på hyresgäster, en obligatorisk hyresgaranti för barnfamiljer samt att bostadsförmedlingarna ska kunna anpassa sina köer bättre efter behov.

Promemorian Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning (Regeringskansliet 2025) föreslår att hyresgarantier för barnfamiljer ska finnas under vissa omständigheter. I sitt remissvar pekar Barnombudsmannen på att barns rätt till ett tryggt hem är beroende av obligatoriska hyresgarantier och särskilt godkända kriterier i bostadsköer både hos bostadsförmedlingar och allmännyttan i stort (Barnombudsmannen 2024). Även företrädare för forskare inom området framhäver en reform av bostadspolitiken som en riktad åtgärd för utsatta grupper, (Grander 2023) där barn är den mest sårbara.

” För att barnrätten ska stärkas i Stockholms stad ska de styrdokument staden arbetar utifrån, de beslut som tas och de verksamheter staden har rådighet över, utgå från att barnkonventionen är lag.

För att barnrätten ska stärkas i Stockholms stad ska de styrdokument staden arbetar utifrån, de beslut som tas och de verksamheter staden har rådighet över, utgå från att barnkonventionen är lag. Översiktsplan och handlingsplan för bostadsförsörjning samt ägardirektiv för bostadsbolag och bostadsförmedling ska ta hänsyn till alla barns rätt till en trygg bostad. Den analys som görs inför utveckling, förändring och förvaltning av bostäder ska, innan beslut tas, innehålla en genomgång av hur planen påverkar barns tillgång till sina rättigheter. Detta lyfts även av Boverket som särskilt poängterar att exempelvis handlingsplan för bostadsförsörjning ska ”särskilt lyfta barnperspektivet och säkerställa att kommunen lever upp till sitt ansvar när det gäller barns och ungdomars boende” (Boverket 2023). Det finns exempelvis inga formella hinder för barn att få delta i samråd enligt plan- och bygglagen (Holappa 2025) och i regeringens strategi för att förverkliga barnrätten anges att samrådsbestämmelserna i PBL gäller alla, oavsett ålder (Regeringskansliet 1998).

För att Stockholms stad ska ta steg framåt i barnrättsarbetet kan de insatser och verktyg som beskrivs ovan utredas. Nedan förs en diskussion som är ytterligare ett stöd i att ta steg framåt i barnrättsarbetet. Diskussionen kan med fördel användas när staden avväger intressen och behov i bostadsförsörjningsarbetet.

Ett barnrättsligt bostadsförsörjningsarbete

Enligt artikel 2 i barnkonventionen ska inget enskilt barn eller enskild grupp av barn diskrimineras. Och enligt diskrimineringslagen ska barn som grupp inte diskrimineras (Arbetsmarknadsdepartementet 2008). Barnkonventionen och diskrimineringslagen innebär att kommunen aktivt ska motverka formell diskriminering. Med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna är detta dock inte tillräckligt. För att sträva mot målet om faktiskt jämlikhet och icke-diskriminering i praktiken behöver diskriminerade grupper identifieras och insatser behöver riktas (Boverket 2024). För att de riktade insatserna ska bli träffsäkra krävs kunskap och analys (UN child rights committee 2023). Därför följer nu en diskussion om hur Stockholms stad kan arbeta med barnrättslig kunskap och analys inom stadens bostadsförsörjningsuppdrag.

Insatser som säkerställer barns rätt till trygg bostad kan bli träffsäkra när det finns en samlad kunskap om barn i otrygga boenden.

Kunskap för träffsäkra insatser

Insatser som säkerställer barns rätt till trygg bostad kan bli träffsäkra när det finns en samlad kunskap om barn i otrygga boenden (Barnombudsmannen 2017). Exempelvis ska stadens handlingsplan för bostadsförsörjning bland annat baseras på kunskap om vilka behov som inte tillgodoses. Utifrån tillgängliga data är det svårt att urskilja om barns rätt till en trygg bostad tillgodoses, utifrån en barnrättslig definition. Kunskapsunderlaget för en barnrättslig analys inför handlingsplan för bostadsförsörjning skulle kunna utvecklas. För att underlaget ska bli heltäckande behövs en inventering och en sammanställning av vilka barn som lever, eller riskerar att hamna, i en otrygg bostad och varför detta sker.

Kunskap om barn

Tillgänglig statistik i Stockholms stad synliggör vissa grupper av barn men inte alla och mörkertalet när det gäller hemlöshet bland barn antas vara stort (Länsstyrelsen Stockholm 2025). Det finns inte mycket kunskap om de barn som inte har kontakt med socialtjänsten, som exempelvis strukturellt hemlösa barn (Boverket 2024). Bristen på denna kunskap kan riskera barns rätt till en trygg bostad.

Att antalet hushåll med ekonomiska bistånd minskar kan bero på ett generellt minskat stödbehov, men minskningen behöver också förstås i relation till gruppen strukturellt hemlösa barn. Enligt Länsstyrelsens rapport 2025 ökar hemlösheten bland barnfamiljer och en växande del av denna grupp är strukturellt hemlösa. En tredjedel av alla hemlösa familjer har inga andra stödbehov, exempelvis från socialtjänsten, än behovet av en bostad (Länsstyrelsen Stockholm 2025). Gruppen som tar emot ekonomiskt bistånd har minskat och det kan betyda att utmaningarna för grupper i behov av stöd har förändrats snarare än att behovet har minskat.

En trygg bostadssituation handlar också om närområdet där bostaden finns. Den trygghetsundersökning som kartlägger stockholmarnas upplevelse av trygghet (Polisen Stockholms län 2024) visar att ungdomar 16–19 år upplever större otrygghet än andra grupper. De barn som

är under 16 år har inte tillfrågats och därför saknas kunskap om barns och ungas upplevelse av otrygga områden. När stadsövergripande undersökningar riktade till stockholmare genomförs tillfrågas oftast inte invånare under 18 år. Detta gör att kunskapen om denna grupp är liten samt att bilden av att stockholmare endast är över 18 år förstärks.

Stadens statistik visar att avhysningar som berör barn har minskat. Denna statistik behöver kompletteras eftersom avhysningar avser barn som har ett hem att avhysas från. Om antalet barn som har ett hem minskar, minskar även avhysningarna. Statistik som gäller avhysningar och vräkningar behöver också kompletteras med antalet barn som behöver genomgå informell eller formell påtvingad avflyttning, det vill säga de som flyttar innan den formella avhysningen sker, för att slippa få en notering hos exempelvis hyresvärden (Barnombudsmannen 2016). Hot om vräkning eller avflyttning innan avhysning kan påverka barnet i lika stor utsträckning som en avhysning.

Kunskap om barns situation och om barnrätt är även viktigt i stadens system för styrning, såsom budgetarbetet och system för uppföljning, i verksamhetsberättelser, tertialrapporter och revision. Invånare under 18 år har inte samma möjlighet som de över 18 att utkräva ansvar av förtroendevalda genom de allmänna valen. Förutom FN:s barnrättskommitté finns det än så länge ingen instans som har som uppdrag att följa upp en kommuns genomförande av barnkonventionen som lag. Därför behöver staden se till att det finns mekanismer för uppföljning och utvärdering som kan utveckla kunskapen om hur arbetet har bidragit till att barnrätten har stärkts. Exempelvis har stadens revisorer och inspektörer en central uppgift i att synliggöra hur nämnder och bolagsstyrelser fullföljer budgetmål och når lagkrav. Detta system kan utvecklas och tydligare knytas ihop med arbetet för att säkerställa barnrätten.

Kunskap från barn

Att ha kunskap **om** barns olika situationer är en del av ett kunskapsunderlag. En annan del handlar om att få kunskap **från** barn om hur barn och unga upplever sin bostad och sitt när-område. Detta är möjligt att göra genom att inhämta barns och ungas röster och låta rösterna få inflytande. Målet är att alla barn ska leva i en trygg bostad – då behövs underlag som utgår från barns upplevelser och erfarenheter av ett tryggt boende. När dessa underlag saknas riskerar insatserna att bli ineffektiva. Att inte tillfråga barn och unga riskerar även att ytterligare minska barns och ungas tillit till offentlig verksamhet (MUCF 2024). Förutom att bidra till ett tillräckligt bra kunskapsunderlag och ökad tillit så har barn och unga rätt att vara delaktiga i bostadsförsörjningsarbetet enligt barnkonventionen och kommunallagen (Finansdepartementet 2017).

” Målet är att alla barn ska leva i en trygg bostad – då behövs underlag som utgår från barns upplevelser och erfarenheter av ett tryggt boende. När dessa underlag saknas riskerar insatserna att bli ineffektiva.

Ett sätt att skapa dialog mellan kommunerna och barn och unga är att skapa inflytandeforum. Stockholms stad har påbörjat detta arbete genom att ha som mål att samtliga stadsdelar ska starta ungdomsråd eller liknande (Stockholms stad 2025). För att barns och ungas delaktighet och inflytande ska leda till att kvaliteten höjs behövs också en mottagarkapacitet i stadens

organisation. Det innebär att politiker och tjänstepersoner behöver en organisation för att ta emot, lyssna, ta hänsyn till och låta barns och ungas röst få inflytande. För att skapa tillit och förtroende för demokratiska processer och rättsstatliga principer är även återkoppling avgörande. Barn och unga behöver få veta hur deras röst har mottagits av politiker och tjänstepersoner för att fortsatt delaktighet ska bli möjlig. Återkoppling ska ske med ärlighet, transparens och respekt för alla artiklar i barnrätten och för det enskilda barnet så att förtroende för kommunen inte minskar och initiativ från medborgare inte försvinner (Boverket 2025).

Kunskap som grund för analys

Staden kan bli ännu bättre på att samla kunskap om barn som lever i osäkra boenden, men att utgå från barnrätten handlar även om barnrättsliga analyser. Avsikten med stadens analyser är att säkerställa barns rätt utifrån barnkonventionen, det vill säga, analysen ska inte endast skapa en bättre stad för barn utan också säkerställa barns rättigheter. Därför ska konventionens fyra grundprinciper alltid beaktas (artikel 2, 3, 6 och 12). Avsnittet nedan exemplifierar hur stadens analyser kan beakta dessa grundprinciper.

Barn som individer med rättigheter

Förutom att kunskap **om** och **från** barn saknas så riskerar den statistik som staden i dagsläget använder att förbise principen att det enskilda barnet är en individ med egna rättigheter. Majoriteten av tillgänglig statistik utgår från barn**familjer**. Hur många barn det finns i familjerna är oftast okänt. Det vill säga: staden har inte kunskap om hur många barn som bor i osäkra boenden, endast hur många **familjer**. Principen i barnkonventionen om att det enskilda barnet har rättigheter riskerar då att osynliggöras. Detta analysarbete kan vägledas av stadens Socialtjänstrapport 2025 där både antal familjer och antal barn redovisas.

Foto: Lieselotte van der Meijs

Barnrätten gäller för alla – alltid

En annan del av analysen handlar om den icke-villkorade barnrätten. Enligt artikel 2 i barnkonventionen ska rätten till en trygg bostad säkerställas för alla barn, oavsett ekonomi, familjesituation, juridisk ställning eller nätverk. Enligt artikel 2 och 27 ska alla barn garanteras ett tryggt hem. Därför ska de krav som ställs på vuxna när det gäller att skaffa eller behålla en bostad inte påverka barnets möjlighet att få ett tryggt boende. Barn ska inte diskrimineras utifrån sina vårdnadshavares förmåga eller ställning i samhället (Holappa och Leviner 2022). En vårdnadshavares förmåga att betala för att få tillgång till en bostad kan diskuteras ur ett barnrättsligt perspektiv. De förutsättningar som barnets vårdnadshavare har ska nämligen inte villkora barnets rätt.

Studier visar att det har skett en normförskjutning när det gäller vad som utgör samhällets respektive den enskildes ansvar (Holappa 2023). I bostadsförsörjningsfrågan tenderar större ansvar att läggas på den enskilde jämfört med det ansvar som läggs på offentliga aktörer. Detta innebär att rätten till en trygg bostad för barn blir mer och mer en fråga om vårdnadshavarnas förmåga. Detta strider mot barnkonventionens princip om likvärdighet och icke-diskriminering.

” I detta arbete kan frågan ställas: hur länge, i vilken grad, i vilka situationer och vilka barn ska leva med konsekvenserna av det deras vårdnadshavare inte har förmåga eller möjlighet till?

De krav som ställs på vårdnadshavare för att få och ha möjlighet att behålla ett boende behöver ses i ljuset av barns rättigheter. Dessa rättigheter är inte villkorade. Här behöver barns egna mänskliga rättigheter förstärkas för att barnrättsperspektivet ska vara självklart. I detta arbete kan frågan ställas: hur länge, i vilken grad, i vilka situationer och vilka barn ska leva med konsekvenserna av det deras vårdnadshavare inte har förmåga eller möjlighet till?

En sammanhållen stad som samverkar

Gruppen barn med otrygga boenden är inte en homogen grupp. De är också ofta multiutsatta för diskriminering, vilket innebär att ett barn ofta riskerar att bli utsatt för diskriminering utifrån flera av diskrimineringsgrunderna. De som befinner sig i en osäker boendesituation har hamnat där av olika anledningar, de har olika förutsättningar och lösningarna kan se olika ut.

De som löper störst risk att hamna i en otrygg boendesituation är de barn som lever med en ensamstående mamma som nyligen anlänt till Sverige (Stockholms stad 2024c). Rätten till en trygg bostad är alltså även en fråga för exempelvis bosättningspolitik, migrationspolitik och jämställdhetspolitik samt frågor om segregation. När rätten till arbete säkerställs för gruppen ensamstående mammor nås inte endast målet om ett arbete till alla, utan även barns rätt till trygga uppväxtvillkor och en trygg bostad (NVC 2025).

När en barnkonsekvensanalys av styrdokument i bostadsfrågan genomförs behöver den ses som beroende av andra mål och insatser i staden, såsom insatser för integration och jämställdhet. De kunskapsunderlag som ligger till grund för stadens beslut ska förstås tillsammans. Stadens medarbetare behöver planera insatser i samförstånd. Dessutom behöver analys och utvärdering sammankopplas för att se orsak och verkan samt synergieffekter. Synergieffekter innebär att insatser inom en verksamhet kan ge positiva effekter i andra verksamheter i staden.

5. Avslutning

Utifrån den diskussion som förs ovan kan arbetet med att säkerställa rätten till ett hem endast bli framgångsrikt om det är stadsövergripande. Frågan befinner sig ”i skärningspunkten mellan bostads- respektive socialpolitik” (Stockholms stad 2020 s.5.) och arbetet påverkar samtliga verksamheter i staden. Ingen specifik nämnd eller någon särskild bolagsstyrelse är skyldig att utföra arbetet. Framgångskonceptet är att det allmänna tar större ansvar istället för att göra barnrätten villkorad genom att lägga ansvaret på individen (Länsstyrelsen Stockholm 2025).

Målet för staden är att ha stockholmarnas fokus, att minska risken för att barn ska dras in i kriminalitet, att öka inskrivning i förskola samt att fler ska gå ut gymnasiet med godkända betyg. För att nå dessa mål blir rätten till en trygg bostad för barn en viktig pusselbit.

Sammanfattningsvis så är stadens ambition att stärka barnrättsperspektivet inom alla verksamheter. Det gäller också inom bostadsförsörjningsarbetet. Medan arbetet pågår, och barn fortsättningsvis bor och placeras i otrygga boenden, behöver många verksamheter kompensera för avsaknaden av ett tryggt hem. Det blir därför viktigt att skapa trygga platser i skolan, förskolan, på fritiden, i inflytandeforum och hos socialtjänsten som är likvärdiga över hela staden. Dessa platser ska inte villkoras av vårdnadshavarens förmåga. Detsamma gäller för arbetet med trygghet och tillgänglighet i stadens offentliga miljöer, eftersom omgivningen är central i upplevelsen av ett tryggt hem. Omgivningen kan också kompensera för en otrygg bostad.

Med kunskap, analytisk förmåga, höga ambitioner och innovation kan alla medarbetare i staden vara en del i att säkerställa att alla barn och unga i Stockholms stad får ett tryggt hem.

Källförteckning

Agenda 2030. 2025. Stockholms stad. <https://start.stockholm/om-stockholms-stad/sa-arbetar-staden/agenda-2030/>. Hämtad 2025-09-17.

Arbetsmarknadsdepartementet (2008), *Diskrimineringslagen SFS nr: 2008:567, 1 kap, §1*

Barnfattigdom i Sverige. 2025. Rädda Barnen. <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/barnfattigdom/barnfattigdom/>. Hämtad 2025-02-21.

Barnombudsmannen (2016), *Barnombudsmannens rapport 2016, Inget rum för trygghet*.

Barnombudsmannen (2017), *Barnombudsmannens rapport 2017*.

Barnombudsmannen (2024), *Promemoria Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning*. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/remissvar/atgarder-for-en-battre-bostads-forsorjning.pdf>. Hämtad 2025-06-13.

Boverket (2023), *Rätt till bostad?* <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/vad-sager-lagen/ratt-till-bostad/>. Hämtad 2024-12-10.

Boverket (2024), *Bostadsbehov som inte tillgodoses på marknadens villkor*. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/bostadsbehov/>. Hämtad 2024-12-10.

Boverket. *Delaktighet och inflytande i samhällsbyggnadsprocessen*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/barnkonventionen/samhallsbyggande/delaktighet/>. Hämtad 2025-01-22.

Brottsförebyggande rådet (2023), *Barn och unga i kriminella nätverk*.

Concluding observations UN Child rights committee, punkt 36c. https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/barnets-rattigheter/crc_c_swe_co_6-7_51663_e-8.pdf. Hämtat 2024-10-10.

Finansdepartementet, *Brukarinflytande, 8 kap: 3§. Kommunallag (2017:725)*

Finansdepartementet (2022), *Sänk tröskeln till en god bostad. SOU 2022:14*.

Finkel, D. m.fl. (2025), *Both childhood and adult perceived financial strain impact age trajectories of change in emotional health in late adulthood*.

Forte (2018), *Ungdomars och unga vuxnas levnadsvillkor i Sverige – en kunskapsöversikt med fokus på ojämlikhet*.

Föreläsning av Martin Grander (2024), <https://play.mediaflow.com/ovp/16/39NENH330F>. Hämtad 2025-04-17.

Grander, M. och Sjöland Kozlovic, M (2023), *Tillträdeskrav i allmännyttan 2013–2022*. Malmö universitet.

Grander, M (2023), *Den kommunala allmännyttan: Fyra motsägelser och vägval för framtidens bostadsförsörjning*. Malmö universitet.

Hemlöshet (2025). Kunskapsguiden. <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/ekonomiskt-bistand/hemloshet/>. Hämtad 2025-06-13.

Holappa, T (2025), *Mot ett barnrättsperspektiv i fysisk planering: En rättsvetenskaplig studie om barnkonventionen vid planläggning enligt plan- och bygglagen*. KTH, <https://kth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1946206&dswid=-6807>. Hämtad 2025-06-13.

Holappa, T (2025), *Mot ett barnrättsperspektiv i fysisk planering: En rättsvetenskaplig studie om barnkonventionen vid planläggning enligt plan- och bygglagen*. KTH, <https://kth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1946206&dswid=-6460>. Hämtad 2025-05-30.

Holappa, T (2023), *Rätten till bostad i det sociala skyddsnätet, En rättsvetenskaplig studie om enskildas rättigheter och det allmännas ansvar*. Stockholms universitet.

Holappa och Leviner (2022), *Barns villkorade rätt till skälig levnadsstandard – om rättsligt osynliggörande av barn i ärenden om ekonomiskt bistånd*, Förvaltningsrättslig tidskrift nr 2, 2022 s. 239–264

Lindkvist, L. (2022), *Barnets mänskliga rättigheter, en introduktion*.

Länsstyrelsen Stockholm (2025), *Läget i länet, Bostadsmarknaden i Stockholms län 2025*.

MUCF (2024), *En fördjupad bild av ungas inflytande och delaktighet, Ung idag 2024:2*.

Nytt forskningsprojekt lyfter unga tjejers erfarenheter av hemlöshet (2025). Karlstads universitet. <https://www.kau.se/nyheter/nytt-forskningsprojekt-lyfter-unga-tjejers-erfarenheter-av-hemloshet>. Hämtat 2025-04-20.

NVC. Maha Fayed: "För utomeuropeiska mammor handlar det inte bara om att hitta ett jobb. Det handlar om att först och främst skapa en fungerande vardag." <https://nordicwelfare.org/integration-norden/nyheter/maha-fayed-for-utomeuropeiska-mammor-handlar-det-inte-bara-om-att-hitta-ett-jobb-det-handlar-om-att-forst-och-framst-skapa-en-fungerande-vardag>. Hämtat 2025-01-15.

Polisen Stockholms län (2024), *Trygghetsmätning i polisregion Stockholm, Övergripande analys från trygghetsmätningen 2024*. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/stockholm/2024/november/resultat-av-trygghetsmatning-i-stockholms-lan-och-pa-gotland-2024>. Hämtad 2025-05-24.

Regeringskansliet (1998), *Prop. 1997/98:182, s. 32. Strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige*.

Regeringskansliet (2023), *SOU 2023:40. Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen*.

Regeringskansliet (2024), Regeringens proposition 2024/25:89. En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, <https://www.regeringen.se/contentassets/679d6aa7333f4f9ba1aa66868154350d/2024-25-89-del-1-fram-baksida.pdf>. Hämtad 2025-03-10.

Regeringskansliet (2025), *Promemoria Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2024/01/promemoria-atgarder-for-en-battre-bostadsforsorjning>. Hämtad 2025-06-13.

Rädda barnen och Sveriges stadsmissioner (2022), *Barns bostad först – en modell*.

Samzelius, Tove (2020), *A vicious circle of silent exclusion: family homelessness and poverty in Sweden from a single mother perspective*.

Samzelius, Tove (2023), *Varför kan dom inte bara försörja sina barn – ensamstående mödrar i det svenska välfärdssamhällets marginal*.

Socialdepartementet. Artikel 4 i FN:s konvention för barnets rättigheter. Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Socialdepartementet (2018), *Socialtjänstlag* (2025:400).

Socialförvaltningen, Stockholms stad (2025), *Socialtjänstrapport 2024 – En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad*.

Stockholms stad (2020), *Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020–2025*.

Stockholms stad (2021), *Riktlinjer för bostadsförsörjning, 2021–2024*.

Stockholms stad (2023), *Barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden, mars 2023, Stockholms stad SOF 2023/128*.

Stockholms stad (2024a), *Budget 2025, Inriktningsmål*.

Stockholms stad (2024b), *Stockholms stads program för mänskliga rättigheter, beslutat av kommunfullmäktige 2024-12-16*.

Stockholms stad (2024c), *Återblick på skillnadernas Stockholm, januari 2024*.

Stockholms stad (2025), *Stockholms stads budget 2025–2027*.

Sveriges stadsmissioner (2021), *Hemlös 2021 – är kommunernas arbete mot hemlöshet effektivt?*

Wind, Vols, Roorda (2023), *The Child-specific Right to Adequate Housing in the Convention on the Rights of the Child*. The International Journal of Children's Rights.

Barnombudsmannens arbete 2024/2025

Stockholms stad har sedan 2015 en barnombudsman. Nuvarande barnombudsman i Stockholms stad tillträdde i maj år 2022. Barnombudsmannen i Stockholms stad har som uppgift att driva på och stödja barnrättsarbetet i staden utifrån den instruktion som är beslutad av kommunfullmäktige (se bilaga). I huvudsak består detta arbete i att utbilda, konsultera, skapa nätverk och omvärldsbevaka samt stadsövergripande skapa möjligheter till en effektiv styrning av barnrättsarbetet i Stockholms stad.

Stadens barnombudsman ska vartannat år återkoppla till kommunfullmäktige om sin verksamhet samt förmedla uppgifter som ombudsmannen anser att fullmäktige behöver ha kännedom om. Barnombudsmannen företräder inte barn i enskilda ärenden. Nedan följer en övergripande beskrivning av det arbete som stadens ombudsman har genomfört under åren 2024 och 2025.

Att driva på barnrättsarbetet

Med utgångspunkt i Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018–2022, i FN:s konvention om barnets rättigheter och utifrån stadens budget har barnombudsmannen fortlöpande stöttat stadens nämnder och bolagsstyrelser i strategiskt barnrättsarbete. Arbetet har inneburit att stötta i framtagandet av styrdokument och rapporter, stödmaterial, rutiner och att hålla i utbildningar.

Barnombudsmannen har samverkat med strateger och andra nyckelpersoner med syfte att utveckla stadens arbete med mänskliga rättigheter och demokrati i allmänhet och med barnrätt i synnerhet. Exempelvis har barnombudsmannen deltagit i arbetet för stadens övergripande arbete för mänskliga rättigheter, i framtagandet av programmet för mänskliga rättigheter med medföljande handlingsplaner, i stadens program för alla barns rätt till kultur, i utveckling av Stockholmsenkäten, barnkonsekvensanalyser i större projekt som utveckling av Norra innerstadens förvaltningskontor och i formulering av texter i stadens budgetarbete.

Som del av att driva på barnrättsarbetet har barnombudsmannen i Stockholms stad samverkat med liknande funktioner i andra kommuner och i Sveriges regioner. Genom en tät dialog med dessa aktörer och med syfte att formalisera barnrättsarbetet i Stockholms stad, har ombudsmannen fokuserat på konkreta strategier för barns deltagande och inflytande enligt 12 § i barnkonventionen. Med hjälp av dessa kontakter samt med strategier på stadsdelsförvaltningarna har barnombudsmannen stöttat staden i att uppfylla budgetmålet om att skapa forum för barns och ungas inflytande i stadsdelsområdena, exempelvis formandet av ungdomsråd.

I Stockholms stad finns ett stadsövergripande barnrättsnätverk där majoriteten av stadens förvaltningar och bolag är representerade. Nätverket sammankallas av stadens barnombudsman och har som syfte att stärka barnrättsarbetet genom samverkan, erfarenhetsutbyte och behovsinventering. Förutom regelbundna träffar fungerar nätverket som referensgrupp för barnombudsmannens insatser i att driva på och stödja arbetet med barnrätt i staden så att insatserna

blir effektiva och systematiska. Nätverket träffas fyra gånger om året. Barnombudsmannen sammankallar regelbundet även ett mindre nätverk med representanter från vissa förvaltningar med syfte att kontinuerligt inventera behov av stöd i staden.

Att stödja barnrättsarbetet

Under 2024 och 2025 samlade barnombudsmannen information, erfarenheter och kunskap om barns rätt till trygg bostad enligt artikel 27 i barnkonventionen. Denna rapport har färdigställts med stöd från strategier inom bostadsförsörjningsarbete inom Stockholms stad, Länsstyrelsen i Stockholm samt stöd från civilsamhälle och forskare inom barnrätt och bostadsförsörjning.

För att nå budgetmålen om en mer demokratisk, likvärdig och sammanhållen stad anordnas en barnrättsvecka under vecka 47 2025. Veckan initieras utifrån budgetuppdraget att uppmärksamma att det var tio år sedan beslutet togs om att staden ska ha sin egen barnombudsman.

Syftet med veckan är att Stockholm stad ska stärka sitt barnrättsarbete genom att ge barnrättsperspektivet en central plats i staden. För att uppfylla detta syfte kommer det att genomföras barnrättsutbildningar internt samt hållas i aktiviteter för barn och unga i staden för att fira barnrätten. När veckan är genomförd ska kunskapen, motivationen och möjligheten att stärka barnrätten i staden ha ökat markant. Fokus under veckan är barns rätt till trygg bostad samt delaktighet och inflytande inom socialtjänst och kulturverksamhet.

Genom att samla rapporter, forskning och juridisk praxis inom barnrätt har ombudsmannen utbildat och spridit information om barnrätt relevant för kommunen. Bland annat har ombudsmannen utbildat nyanställda socialsekreterare, stadsdelsnämnder, barnrättsstrateger i stadsdelsförvaltningar, personal på förskolor och på bibliotek samt personal och strategier för fritidsgårdar i staden. Syftet med dessa utbildningar är att stadens verksamheter ska få kunskap om vad barnkonventionen innebär för deras verksamhet samt att ge dem metoder och strategier för att implementera konventionen. Ett av flera fokus för utbildningsinsatserna har under 2024 och 2025 varit att sprida den kunskap som rapporten från 2023 presenterade. På så sätt har utbildningarna kunnat utgå från en övergripande behovsanalys av barnrättsarbetet i staden.

För att på bästa sätt kunna stötta och driva på barnrättsarbetet har Stockholms stads barnombudsman deltagit och medverkat vid konferenser och i nätverk. Ett urval av konferenser är Barnrättsdagarna i Karlstad, SKR:s barnrättskonferens och BRIS årliga nätverksträff. Ett urval av nätverk är Länsstyrelsens barnrättsstrateginätverk och MR-nätverk, SKR:s kommundnätverk, BRIS nationella nätverk och Region Stockholms barnrättsnätverk. Utöver dessa konferenser och nätverk medverkar barnombudsmannen i referensgrupper för projekt drivna av BRIS, Barnrättsbyrån, Rättssociologiska institutionen vid Lunds universitet och Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen (Stockholms universitet).

Under 2024 och 2025 har ombudsmannen arbetat med framtagandet av denna rapport. Nästa rapport från barnombudsmannen kommer att avrapportera barnrättsarbetet under 2026–2027.

Bilaga 1

Instruktion för Stockholms stads barnombudsman

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING FÖR STOCKHOLM

Utgiven av stadsledningskontoret 2015:1, Kommunfullmäktiges beslut den 25 maj 2015 (Utl 2015:49)

1 § Barnombudsmannen har till uppgift att driva på och stödja utvecklingen av arbetet med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) inom Stockholms stad.

2 § Barnombudsmannen ska särskilt uppmärksamma att barns rättigheter och intressen tillgodoses i stadens styrdokument samt granska hur barns rättigheter implementeras.

3 § Barnombudsmannen ska inte handlägga enskilda ärenden eller klagomålshantering inom nämndernas verksamhet och inte heller företräda enskilda medborgare. Barnombudsmannen har inte befogenhet att överpröva eller ändra beslut som fattats av annan myndighet.

4 § Barnombudsmannen ska samverka med stadens nämnder och styrelser, andra myndigheter och frivilligorganisationer. Barnombudsmannen ska bidra till att öka kunskapen om barns rättigheter inom stadens alla verksamheter.

5 § Barnombudsmannen ska vartannat år lämna en rapport till kommunfullmäktige om sin verksamhet samt om de frågor om barn som ombudsmannen anser att kommunfullmäktige behöver ha kännedom om. Barnombudsmannen kan däremellan lämna rapporter till kommunstyrelsen för att t.ex. belysa brister inom ett område.

6 § Barnombudsmannen tillhör organisatoriskt stadsledningskontoret.

